

de Evangelische rigting' gesproken kon worden. Hij stemde het Alpha grif toe: '*Waarheid in Liefde* voldoet niet in alle behoeften'.³⁹

'*Natuurlijk kom ik niet ...*'

Het behoeft geen betoog dat Cohen Stuart volledig gelijk had toen hij op 25 mei aan De Groot zoon schreef: dit stuk van uw vader is 'zeer welwillend van zijn standpunt ..., maar mijns inziens niet getuigend van de wijze bedachtzaamheid en het schrandere doorzicht dat hem steeds kenmerkt'. Stel u zelf eens in onze plaats, zo vervolgde hij, dan valt er te lezen: 'de Alliantie-vergadering kan dienen als orgaan en machine de guerre van de liberale middenpartij'.⁴⁰ Hofstede de Groot echter was zich van geen kwaad bewust. Zonder iets te vermoeden van de schade die hij had aangericht was hij aanwezig in de eerste openbare vergadering der Alliantie, die het locale comité op 4 april 's avonds te Amsterdam belegd had. Pas in de vroege morgen van 5 april werd hij door Stuart, die hem op zijn logeeradres bij Suringar opzocht, uit de droom geholpen.⁴¹

Later op de dag vergaderde het comité van voorbereiding. Er moest nu iets gedaan worden. Vooral van één kant dreigde gevaar. Spoedig na het verschijnen van het vierde stuk van de *Berichten*, waarin De Groot als spreker vermeld stond, had Stuart een brief binnengekregen van iemand, die dreigde met een 'krachtig protest ... van orthodoxe zijde in alle bladen, binnen- en buitenlands'. De *Heraut* zou daartoe 'ongetwijfeld' het sein geven. Stuart had de briefschrijver in een persoonlijk schrijven geantwoord, dat De Groot, gezien zijn publikaties over het bovennatuurlijk karakter van het christendom en de historische feiten van het evangelie, toch wel veranderd was. Mocht dit antwoord hem niet bevredigen, dan moest hij 'niet onverwijd in de *Heraut* de krijgsklaroen ... steken', maar zich wenden tot het comité, dat 4 april zou vergaderen. De zowel door Stuart als De Groot niet met name genoemde had zich daarna op 23 maart tot De Groot gewend, om na te gaan of deze inderdaad veranderd was. De hoogleraar had niet geantwoord; hij liet zich de gevraagde 'ondubbelzinnige belijdenis, dat de Heere Jezus is de Almagtige God, tweede persoon in de Drieëenheid' niet afdwingen. Later zou Stuart verklaren dat het gehele comité deze 'vurige ijveraar' zou hebben gepareerd 'zonder een nader schrijven' aan De Groot, indien niet de laatstgenoemde door zijn 'eigen artikel ... ons geheel ware komen *dérouteren*'.⁴²

39. In zijn relaas van de botsing met de Evangelische Alliantie citeerde P. Hofstede de Groot wel dit stuk (*Iets*, 10-14), maar niet het slot daarvan, waar hij schreef over het nieuwe tijdschrift!

40. Archief Hofstede de Groot 16.

41. *Aan*, 15v. Een uitvoerig verslag van de vergadering van 4-4-1866 komt voor in de *Berichten en Mededeelingen*, 1-11.

42. *Iets*, 9v; *Aan*, 12-14. De identiteit van de briefschrijver kon ik niet achterhalen. Het Archief Hofstede de Groot, alsmede de archieven Heldring, Koenen, Schwartz (alle in het Réveil Archief) en Esser (in Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme (1800-heden), Vrije Universiteit) gaven geen uitsluitel. C.A.F. Schwartz verklaarde later de *Berichten* 'nimmer gezien' te hebben; *De Heraut*, 22 juni 1866, kol. 390; Zie ook onder noot 53. Dat bepaalde personen het moeilijk hadden met het optreden van P. Hofstede de Groot als spreker